

Laila Arper Jensen

Mit liv på Stolpehøj og Brogårdsvej

Denne beretning er i første omgang skrevet til børn og børnebørn i 1999. I 2019 fik vi lov til at bringe den i Vangede Avis med enkelte ændringer – det blev i nr. 98, 99 og 100. Da vi udgav bogen ‘Os fra Vangede’ samme år, kom Lailas historie med dér også. Dette hæfte er med denne tekst.

*Bedste hilsner
Allan og Susanne
Vangede Avis*

Jeg er født i 1934 på Bispebjerg. Mine to ældre brødre Jørgen og Mogens er begge født i Odense i hhv. 1925 og 1927. Min bror Frank er født i 1935 og min søster Kirsten er født i 1943, begge i København. Mor var fra 1906 og far fra 1905, begge født i Odense.

Hjemmesyet tøj

Min mor syede alt vores tøj, ofte sad hun og syede den halve nat. Vi fik som regel nyt tøj til påske, pinse og jul. Skulle jeg have en ny frakke, brugte mor min fars gamle frakke, sprættede den op, vendte stoffet på vrangen og syede en ny til mig. Min farbror Richardt havde kaninskind, som jeg fik syet en muffe og en hue af, så var jeg meget fin.

Min mor syede alle mine kjoler, nye sko fik jeg to gange om året, til jul og sommer; om vinteren fik jeg skistøvler, med store hjemmestrikkede sokker. Jeg voksede op i det, man kaldte et arbejderhjem. Pengene var små, og der skulle meget til at forsørge fem børn, men som jeg husker det, manglede vi ikke noget. Legetøj fik vi i julegave eller til fødselsdage.

Besættelsestid

I mine første leveår flyttede vi en del rundt. Da krigen brød ud, var jeg seks år og vi boede på Plantevej nr. 25. Vi boede syv personer i en to værelses lejlighed; fem børn, far og mor. Vi havde to køjesenge og en lille barneseng til Kirsten. Mor og far sov i stuen. Lejligheden var dog med centralvarme og bad, hvad der var sjældent og nyt dengang.

Når luftalarmen lød, skulle vi gå i beskyttelsesrum, indtil alarmen blev blæst af igen. Alle sad så i kælderen, hvor der var borde og bænke. Vi børn skulle så optræde med sang og skuespil; det var nok for at aflede os, så vi ikke skulle være bange. Når vi så kom op igen, skulle vi ud og se, hvad der var bombet, det kunne være et hus eller en fabrik, der lå i nærheden. Vi skulle også sørge for mørklægning. Det vil sige, at man skulle have sorte gardiner og sorte brede lister i siden af vinduerne, så lyset ikke kunne ses udefra.

Under krigen og flere år efter havde vi rationeringsmærker. Der blev udleveret et vist antal mærker, så man kunne købe f.eks. smør, sukker, kaffe og mange andre dagligdagsvarer. Det var ikke en sjov tid.

I opgangen, hvor vi boede i stuen, boede der en dame på anden sal, som vi kaldte Tysker-Jensen, fordi hun kom sammen med tyskere, og det var slemt under krigen, hun kunne bestemt ikke lide min far og mor. Engang spærrede omtalte fru Jensen udgangen fra vaskekælderen, så min mor ikke kunne komme op. Hun

smed også en balje kogende vand efter mor. Det var forfærdeligt at overvære for en pige på 7-8 år. En anden gang pudsede hun tyskerne på min far. Til alt held var onkel Henry, min fars bror hos os, og han udgav sig for at være vores far, han kunne tale tysk, og forklarede dem, at det var en stor misforståelse. De truede med at skyde os alle sammen. Om natten havde de stukket en kniv igennem kalechen i min lillesøsters barnevogn, som stod i opgangen.

Politiet i Søborg, som far var bekendt med, pga. våbentransport fra tørve-moserne i Knardrup, beskyttede os mod fru Tysker-Jensens angreb. Det resulterede i, at da politiet blev taget af tyskerne, så var der ikke sikkert for os at bo på Plantevej. Min mor, far, Frank, Kirsten og jeg rejste til Odense, medens Mogens blev indlagt proforma med gulsot, og Jørgen blev gemt hos familie.

Min far fik hjælp af borgmester Aage E. Jørgensen, så der gik ikke mange dage, så kunne vi flytte til Stolpegårdsvej nummer 10, 1. tv. Flytningen skete i nattens mulm og mørke, hvor Tysker-Jensen ikke var hjemme. Det var en meget lille lejlighed på to små stuer, et lille soveværelse, hvor der kun kunne stå en enkelt seng til mor og far. Så kunne der være plads til et lille klædeskab og en kommode. Og der var et lille værelse til vores to køjesenge og en lille barneseng til Kirsten.

Stolpegårdsvej. Ejendommen nr. 10 ligger til højre i

Min første slyngveninde

Jeg gik på Bakkegårdsskolen. Min skoletid husker jeg egentlig ikke så meget om. Mine bedste fag var gymnastik og engelsk.

Men en slyngveninde fik jeg, hun hed Anni Andersen, søster til vores nuværende store digter Benny Andersen. Anni og jeg holdt sammen i hele vores skoletid. Jeg boede eller sov lige så meget hos hende som hjemme, de havde heller ikke for meget plads, en stue og et soveværelse, hvor de var tre børn og forældrene, men hvor der er hjerterum, er der husrum. Hendes far var murer, en stor hyggelig fyr, som altid sad ved kakkelovnen og læste avis. Anni og jeg var så meget sammen, at hun også var med på ferie hos familien i Odense i fem uger.

I skolen havde vi en skoleinspektør, der hed Arnold Hansen. Han var tyskervenlig og meget streng, det var kæft, trit og retning. Når klokken ringede ind til time, skulle vi stå i snorlige rækker, to og to, og måtte ikke sige et ord til hinanden, men det havde jeg lidt svært ved. Han havde nok set eller hørt, at jeg sagde noget, for pludselig kom han løbende og stak mig en kæmpe lussing.

Vi havde også en tegnelærer, som var lige så streng. Hvis vi gjorde noget forkert, tog han fat i den tynde hud under hagen med to fingre og rystede ens hoved frem og tilbage. De lærere var rene sadister.

Man fik mælk til frokosten og om vinteren kunne den være helt frosset, men endnu være om sommeren kunne den være godt lun, da den ikke blev opbevaret på køl. Man havde madpakker med hjemmefra og den var altid smurt af min mor.

Familiens aftensmad bestod altid af mindst to retter, først grød til at mætte og så frikadeller eller bøf, men altid to stykker kød til min far og et til os andre. Når forretten var vandgrød takkede jeg nej tak, det var også ok, man fik bare ikke noget andet. Der kunne også være frugtgrød til dessert.

Madpakken var med pålæg som vi kender det i dag, det blev købt skåret hos slagteren, man bad f.eks. om for ti kroner blandent pålæg.

Vi havde også nogle gode oplevelser, især når vi skulle på lejrskole. Jeg husker på Broager, hvor vi havde det sjovt. En dag var det dog nær gået galt. Vi skulle være i seng klokken otte, og der skulle være ro på sovesalen, men vejret var så godt, så Anni og jeg sprang ud af vinduet for at gå ned til vandet. Desværre blev det hurtigt opdaget, så vi måtte ind og stå skoleret, og blev truet med at blive sendt hjem. Den ene lærer kunne ikke forstå, jeg var så uartig, for min bror Mogens, der havde den samme lærer, kunne da ikke finde på sådan noget.

Efter skoletid gik jeg på Nørrebakkens fritidshjem hos fru Smoll, og her var rigtigt dejlig at være, når man kom fra skole fik man havregrød og inden man skulle hjem var der knækbrød med syltetøj.

Min mor fik arbejde på en fabrik, hvor de syede uniformer til tyskerne, sådan var betingelserne dengang og det var hårdt, min far havde noget arbejde i tørvemosen, hvor man lavede tørv, så man kunne bruge det til at varme op med i kakkelovnene; det var den form for brændsel man havde under 'de fem forbandede år', som man kaldte krigen.

Ferieoplevelser

Under krigen blev min kusine Else og jeg sendt på ferie i Tønder, hver sit sted hos nogle mennesker vi slet ikke kendte, vi var ikke mere end syv og ni år, vi blev sat ind i et tog med et skilt om halsen, med vores navn og adresse og hvor vi skulle hen, rejsen tog for øvrigt ca. 10-12 timer, fra København til Tønder.

Legetøj havde man ikke så meget af, men en dukkevogn og en dukke fik jeg da, ellers lavede jeg selv noget, f.eks. en trækasse, som jeg fik af onkel Richard, og som han havde haft æggebakker i. Der var to rum, så klistrede jeg tapet på, lagde den ned på siden, så havde jeg et dukkehus med to værelser. Derefter samlede jeg tomme tændstikæsker, limede dem sammen, til stole, sofa og et bord, og dem limede jeg stof på, så havde jeg dukkemøbler, man havde fantasi dengang.

4. maj 1945 om aftenen, hørte vi pludselig i radioen, at tyskerne havde overgivet sig, det var en fantastisk aften, alle løb ud på gaden, der blev festet natten lang.

Vi flyttede

Den første februar 1946 flyttede vi så i rækkehus på Stolpehøj 51. Det var noget bedre at bo i, meget mere plads, med kælder og vaskehus, stor stue, stort køkken, og på første sal var der to værelser, et stort soveværelse og et pænt badeværelse, men kun med toilet og håndvask, ingen bruser eller varmt vand.

Når vi skulle i bad, blev der varmet en masse vand i gruokedelen i vaskehuset, og så skiftedes vi til at bade i kælderen.

Der var kun en kakkelovn i stuen, og en i det store værelse på første sal, men det var jo også bygget i krigsårene. Der var også en dejlig stor have til, som jeg hjalp min far med at anlægge.

For første gang havde jeg mit eget værelse. Mogens og Frank skulle dele et og Kirsten sov inde hos far og mor.

Rækkehusenes hovedindgang

Da vi var børn, og indtil jeg var ca. fjorten år, måtte vi ikke sige du til vores forældre, vi sagde: f.eks. ved far hvad, eller ved mor hvad, men så gjorde Jørgen og Mogens oprør, så nu blev det til at, vi godt måtte sige 'du'. Men det var svært i begyndelsen, vi sagde også 'De' til vores tanter og onkler på fars side.

I nabohuset flyttede også en familie ind. Det var familien Hansen, de havde fem børn, deriblandt Inge, som blev min veninde. Vi er lige gamle. Jeg gik stadig på Bakkegårdsskolen, mens Inge gik på Tjørnegårdsskolen.

Efterhånden som de fik bygget rækkehusene færdigt, kom der andre familier til, så vi var efterhånden nogle piger i samme alder, som blev gode veninder. Vi fandt også sammen med nogle drenge, som kun blev kaldt for 'rødderne', men det var kærligt ment.

De kom hver aften, og vi mødtes ude i gården. De havde et fløjtesignal. Når vi hørte det, skulle Inge og jeg lige se, om vores favoritter var der, Inge havde en fyr der hed Helge og jeg en der hed Erik. Der var også en, der hed Benny.

Småkys og mørkeleg

Når vi så var samlet, gik vi ned på Fortet, som ligger lige bag rækkehusene vi boede i, og der hyggede vi os i den helt store stil, vi småkysede og røg i smug.

Men det sjoveste var, når mor og far skulle i byen, og jeg så skulle være barnepige for Kirsten. Så kaldte jeg veninderne og rødderne sammen, fik lagt Kirsten i seng, og så skulle vi lege mørkeleg, hvor drengene gik ind i stuen og satte sig på en stol, så slukkede de lyset, og vi piger kom ind i mørket, famlede os hen til en tilfældig dreng og satte os på skødet af ham. Så var der en del bytten rundt – til stor morskab. Med til historien hører, at der altid var en, der stod vagt uden for døren, for at

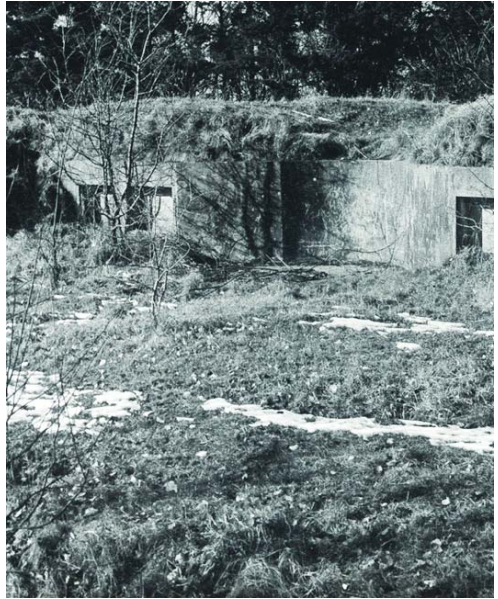
se om min far og mor var på vej hjem, og når de var det, så kan det nok være vi fik travlt: Op med hovedøren, ud løb drengene igennem haven, og så sad vi piger der og så meget uskyldige ud, med hektiske røde kinder.

Næste morgen måtte jeg stå skoleret, for alle min fars blomster var trådt ned, og det var lidt svært at bortforklarer, så stuearrest igen.

Der var ikke noget der hed lommepenge, dem måtte man selv tjene og det gjorde jeg med diverse småjobs, og når man tjente godt måtte man også betale hjemme. Pengene var jo små så alle måtte give til familiens fællesskab. En gang da Frank og jeg skulle på ferie mente vi ikke, at vi skulle betale til huslejen.

Hertil spurgte vores far om vi troede, at han kunne slippe for at betale husleje til ejendomsselskabet, når han skulle på ferie. Det kunne vi jo godt se, at han ikke kunne, så der måtte betales. Jeg tænker i dag at det har været en god måde at komme til at forstå de økonomiske sammenhænge.

Dans, konfirmation – og “Rødderne” Inge og jeg begyndte at gå til dans hos Andreasen i Vangede på Mosegårdsvej 12. Jeg dansede med Benny, som havde lidt svært med at danse i takt til stor irritation for mig, men vi vandt flere gange bronze.

Fortet eller Vangede Batteri, som det rettelig hedder, var det perfekte sted til kysseri.

Til slut gad jeg ikke danse med ham mere, for han lugtede også af pibetobak, så ham skrottede jeg, vi kunne ellers godt lide hinanden, men der var grænser. Så begyndte Inge og jeg at danse sammen.

Ivar Nobel, som boede i et stort træhus på hjørnet af Snogegårdsvej og Herredsvej, var varm på mig, og jeg var varm på hans mors og fars flotte bil. En dag blev jeg inviteret ud at køre med dem, solen skinnede, kalechen blev slået ned på bilen, så tog jeg min konfirmationsfrakke på, og lånte en af min svigerindes bleer, som hun brugte til min niece; det var meget moderne at bruge som hovedtørklæde, så jeg var meget smart.

Men som sagt, Ivar var ikke noget for mig, så da jeg havde fået nogle køreture i deres bil, blev han også droppet. Ivar var ellers god til at få Kirsten til at sove, når vi havde "rødderne" inde hos os, for han var god til at synge Kirsten i søvn, han sang for øvrigt smadder godt.

Da Inge og jeg blev konfirmeret, var vi i næsten ens frakker og ens stive høje alpehuer, i hver sin farve. Vi blev konfirmeret samtidig i Vangede Kirke, som lå der hvor biblioteket nu ligger.

Til min konfirmation fik jeg smykker, et cardigansæt, et spejl, børste, og en kam til at lægge på min kommode. Efter vi havde spist, blev jeg meget træt, og faldt i søvn. Næste dag var Inge og jeg inde i byen, og købe lidt, derefter gik vi i biografen, og det var så den dag.

Ellers levede vi livet sammen med "rødderne". Vi cyklede til Strandvejen, og badede fra stenene, det var en dejlig tid. Når vi piger og rødderne ellers var på besøg hos hinanden, drak vi altid kirsebærvin, og så satte vi gramofonen i gang, og så dansede vi til Gustav Winckler og Raquel Rastenni, jeg siger jer, den fik hele armen.

En gang var vi hos en, der hed Eigil, som boede på hjørnet af Herredsvej og Sognevej. Hans forældre var selvfølgelig ikke hjemme. Den fik ikke for lidt med kirsebærvin og jitterbug. I dansens hede røg jeg lige igennem deres glasdøre, der adskilte de to stuer. Jeg fik nogle snitsår og et par ruder blev knust. Festen stoppede brat og ud af døren fløj vi. Hvad stakkels Eigil forklarede sine forældre, det ved jeg ikke, men der gik et stykke tid inden vi så ham, for der var adgang forbudt hos ham for os alle.

Mor fik nyt arbejde og jeg fik et job

I slutningen af 40'erne fik min mor arbejde hos en skrædder, der hed Kurtik. Han havde skrædderværksted og forretning på Lyngbyvej, i en stor ejendom på hjørnet af Ved Bommen og Lyngbyvej.

Denne ejendom er nu revet ned. Jeg elskede at komme op til mor hos skrædderen, og en gang imellem kørte jeg rundt på cykel med tøj til de kunder, der havde fået repareret deres tøj, så tjente jeg lidt penge.

Jeg passede også skrædderens børn om aftenen. Det var skrædderens kone der startede slikboden på hjørnet af Stolpegårdsvej og Vangede Bygade.

Jeg blev skoletræt. Det passede min far godt, for så kunne jeg komme ud og tjene penge, og dengang var det almindeligt at man kom et år i huset.

Jeg fik et job på Søbredden 48, hos en grosserer Jørgensen og frue. De havde to sønner, den lille på et år, som blev kaldt Manne, og den store på 20 år, som hed Finn, han blev for øvrigt overlæge.

Festede gjorde vi stadig, Inge og jeg, nogle gange gik jeg direkte fra fest og på arbejde. Jeg skulle både gøre rent og lege med den lille Manne. Jeg var der i to år. Der kom tit et sødt postbud, der hed Johnny, og vi begyndte at flirte lidt, men det blev ikke til så meget, for senere fik jeg arbejde på gardinfabrikken i Lyngby. Jeg var i afdelingen, hvor jeg skulle se efter fejl på det nyvævede stof. Det var stof til sengetøj, duge og gardiner. Senere kom jeg ind på afdelingen, hvor jeg sad sammen med en anden, for at sømme duge, det var noget der gik stærkt, på industrisymaskiner, men jeg kunne godt lide det. Der blev jeg varm på en, der hed Jens, en meget sød fyr.

Vi gik ud og dansede på en kro, som regel lørdag aften. Engang inviterede jeg Inge med, og så skulle vi rigtig mejes ud. Jeg havde et langt krøllet hår, som jeg syntes skulle klippes lidt. Inge tilbød straks, at det kunne hun da godt klare for hun havde set, hvordan man gjorde hos frisøren. Jo tak hun havde nær klippet mig skallet, så resultatet var, at så skred Jens.

Inge og jeg gik meget til bal om lørdagen, der var bal på Jægersborg Hotel og Gentofte Hotel, og på noget der hed Palmehaven, som lå der hvor ISO på Jægersborg Allé nu har til huse.

Palmehaven set fra Fredensvej i 1965 – etablissementet lukkede i midten af 50'erne og blev revet ned i 1966. Der ligger nu et supermarked på grunden.

Sorte Poul

Inde ved siden af, i nr. 53 på Stolpehøj, boede en som hed Poul; han blev altid kaldt "Sorte Poul" fordi han var mørkhåret. Han var en meget flot fyr, og hørte med til rødderne. Han var vores rigtige gode ven, hjælpsom med opvasken, for hverken Inge eller jeg måtte komme ud, før vi havde vasket op. Han var også en god trøster, når vi havde kærestesorger, og han var god til at rette mine øjenbryn med et barberblad. Men han kunne også drille. Da vi var unge var der jo ikke noget, der hed fjernsyn. Da lyttede man til radio, hvor der var noget, der hed hørespil; så sad man og lyttede til en krimi i flere afsnit, der var især en der hed "Mordets melodi". Den var meget uhyggelig, så Inge og jeg skulle altid sidde sammen og høre det, bagefter var vi lidt bange, for det endte med, at morderen kom ind af døren i mørke, og fløjtede en melodi, så man ikke var i tvivl om, hvad der nu skulle ske. Dengang kunne man altid lade sin hoveddør være ulåst dag og nat, og når Inge og jeg så sad der i stuen, meget bange, blev lyset pludselig slukket, døren blev åbnet, og ind kom der en, og fløjtede melodien fra Mordets Melodi. Det var selvfølgelig Sorte Poul, så vi skreg, det gør man som teenager – Jo, han var skøn.

Tøjmoden dengang var, rundskåret nederdel, Tshirt, sportsstrømper, hvor vi broderede op langs strømperne med farvet garn og lavede en kvast eller to, og hæftede på, dertil sko, hvor man lavede en sål af bildæk, som man limede på. Se det var den tids plateausko. Det med at gå med lange bukser gjorde man kun, hvis man havde en nederdel eller kjole uden på.

Jeg mødte Johnny!

I december 1950 var vi til julebal på Vangede Kro, på Mosegårdsvej 12. Jeg var sammen med mor og far, og der mødte jeg postbuddet Johnny igen. Vi dansede meget, og vores melodi blev "White Christmas", det var jo jul. Da ballet var slut, spurgte Johnny, om han måtte følge mig hjem, men det måtte han ikke for min far; jeg havde bare at følges med dem.

Johnny og jeg begyndte at komme fast sammen. Det huede ikke min far, men det hjalp lidt, at Johnny arbejdede på Gentofte Posthus, hvor min bror Mogens også var. Når jeg spurgte min far, om jeg måtte gå en tur med Johnny, sagde han: ja, bare I bliver ved med at gå!

Så blev Johnny genindkaldt til militæret, og der kom man ikke hjem hver dag. Da der var gået et stykke tid, opdagede jeg til min gru, at jeg var gravid, og det skulle vi nu fortælle min mor og far. De tog det nu meget pænt, men min far sagde: "Så blev Johnny og du jo ikke ved med at gå".

Bryllupsplaner blev lagt, for dengang var man nød til at blive gift, når man ventede sig. Og jeg var jo glad for Johnny, så giftes det ville jeg. Nu

blev der holdt familieråd mellem Johnnys og mine forældre, for hvor skulle vi bo?

Jeg arbejdede stadig på gardinfabrikken, der lå der hvor Ilva nu ligger i Lyngby (Gammel Lundtoftevej 5, red.). Gravid var jeg jo, og kors hvor var jeg dårlig under hele graviditeten, jeg kastede op, og besvimede ofte, om jeg var på arbejde eller kørte i tog, det var meget hårdt.

Så blev det endelig vedtaget, at Johnny og jeg skulle giftes, ikke i kirke men på rådhuset. Det var til stor sorg for min far, for han havde glædet sig til at føre mig op af kirkegulvet, men min svigerfar og Johnny syntes ikke man kunne blive gift i kirken, når man var gravid.

Bryllupsfesten blev holdt hjemme hos mine forældre, vi tog på rådhuset om formiddagen, blev gift og derefter til fotografen. Da vi kom tilbage, havde min far sat en højtaler op på første sal, åbnet døren til den franske altan og sat grammoderen i gang med "Det er så yndigt at følges ad", så det kunne høres på hele Stolpehøj. Det var meget pinligt, men det smagte lidt af kirkebryllup, syntes han.

Det var bestemt, at vi kunne bo hos mine forældre, der så flyttede ud af deres store soveværelse, så vi kunne være der, til vi fik en lejlighed.

Livet som ægtefolk

Johnny kørte på motorcykel for postvæsenet og skulle tømme postkasser. Han var alt for flink, for en dag spurgte en kollega, om han ikke kunne flytte nogle møbler for ham; selvfølgelig sagde Johnny ja, og læssede dem på postvæsenets motorcykel, der var med sidevogn. Men desværre så postmesteren det, og så blev Johnny fyret. Han fandt heldigvis snart noget andet.

Vi søgte at få en lejlighed, men det var svært. Jeg arbejdede til 14 dage før jeg skulle føde, så kunne man gå på barsel, man fik så et lille beløb fra kommunen, samt gratis mælk. Hvis man havde sygedage måtte man selv betale dem, der var ikke noget der hed sygedagpenge.

Vores førstefødt

I januar 1953 fik jeg veer, jeg skulle føde på Fanny Fiehns Klinik, der lå på Parkovsvej i Gentofte. Johnny fulgte mig derover, men måtte ikke komme med ind, så det var bare at sige farvel i døren, og jeg blev lagt i seng. Jordmoderen var en meget mandhaftig type, hun lignede en slagter. Jeg fik nu så stærke veer, at jeg stod op af sengen og lænede mig op ad en håndvask; ind kom jordmoderen, og skældte mig ud, for tænk om vasken gik i stykker.

Fanny Fiehn på motorcykel

Så blev Per født, men dengang fik man ikke set sit lille barn med det samme. Johnny kunne ringe og spørge til mig, men ellers først komme, når der var besøgstid om eftermiddagen. Da min far og mor og Johnny kom, havde jeg endnu ikke set min lille nyfødte, jeg troede der var noget galt med ham. Min far gik straks til jordemoderen, og spurgte, hvor drengen var. Hun beklagede det med, at der havde været så travlt. Så endelig kom de med Per, han var så dejlig. Desværre blev han hurtigt sat ind i stuen, hvor de andre nyfødte var.

Man skulle blive i sin seng de første fire til fem dage, og så kom de med børnene, når de skulle ammes. Desværre blev jeg meget syg, fik blodstørning og feber. Man skulle være på klinikken i otte dage, men jeg måtte blive der i ti dage, indtil min far forlangte, at jeg skulle hjem og tilses af en læge. Det var også dyrt at være på fødeklinik, det skulle man selv betale.

Da jeg kom hjem, ville jeg ud at gå med barnevognen, der var så flot og helt ny. Men jeg måtte opgive, for jeg var så syg, at min mor måtte tage sig af Per om natten. Lægen blev tilkaldt, og jeg blev indlagt. Nu var problemet bare, at Per måtte ikke blive indlagt med mig, det gjorde man ikke dengang. Heldigvis kunne min svigerinde passe Per.

Jeg lå på hospitalet med barselsfeber, en alvorlig lidelse, som man fik, når man ikke var blevet rensset rigtig ud efter en fødsel. Det var så farligt, at man kunne dø af det, hvis det ikke blev behandlet i tide.

Jeg lå på hospitalet i fem uger, og hvor jeg dog græd mange gange; jeg savnede mit lille barn. Min svigerinde var flink nok til at komme op på hospitalet med Per, men der var kun en times besøgstid, så det var ikke meget, og ikke hver dag hun kom. Når den time var gået, kom en sygeplejerske ind på stuen, og sagde med myndig stemme: "Besøgstiden er forbi". Så lå man der ensom og forladt, jeg græd meget, for jeg savnede at komme hjem og passe Per selv. Da de fem uger var gået, kom jeg endelig hjem og var nu så rask, at jeg skulle tænke på at få et nyt arbejde.

Jeg kunne ikke komme tilbage på gardinfabrikken. Man havde kun otte ugers barselsorlov, og de seks uger gik jo med at være syg. Johnny var ikke til så stor hjælp, det var mænd og fædre ikke dengang.

Vi fik en vuggestueplads til Per på Stolpehøj, og jeg fik arbejde på Dehns vaskeri på Buddingevej. Tidlig op og gøre Per klar, hen med ham på vuggestuen, op på cyklen og af sted på arbejde, hvor jeg skulle møde kl. 7.

Vi fik vores egen lejlighed

Mine svigerforældre boede på Vangedevej 17 (det der er Brogårdsvej 129 i dag). Der blev en lejlighed ledig på anden sal, som mine svigerforældre gerne ville flytte op i, så de søgte, om vi så kunne få deres lejlighed i stuen.

Ejendommen Vangedevej 7, hvor Laila og Johnny fik lejlighed foran ses en trikotageforretning.

Da Per var ni måneder, flyttede vi så til Vangedevej 17 st.th. Det var noget mine svigerforældre var glade for. Per blev deres et og alt; og vi var unge og havde barnepige, når vi skulle ud og more os.

Der boede mange børn i ejendommen, også et blandet folkefærd, blandt andet boede der en enlig dame i nr. 19 første sal til højre, hun var det man kaldte for kvaksalver. Hun foretog illegale aborter, det gjorde hun på den måde, at hun stak en strikkepind op i livmoderen og prikkede hul, derefter skulle de unge piger, som det ofte var, skynde sig til lægen for at kunne blive indlagt på hospitalet til en udskrabning, og der var ikke noget med at fortælle, hvem der havde foretaget indgrebet, for så stod denne dame til fængselsstraf, hvad hun også siden fik.

Vinteren kom, og det var meget koldt, og pengene var små, så Johnny og jeg gik på lossepladsen hver aften med en sæk, hvor vi samlede koks til at fyre med i kakkelovnen.

Om morgenen stod jeg tidligt op, så jeg kunne nå at gå i kælderen for at kløve noget brænde. Der skulle først noget avispapir i bunden af kakkelovnen, derefter noget brænde, og når der var godt fut i det, kom man koks på, der skulle meget gerne være varmt når Per skulle op. Det var en hård tid for os.

Mine svigerforældre købte en rulleforretning. De tog af sted tidlig om morgenen, samtidig havde min svigerfar også job ved kommunen.

Johnny havde fået arbejde hos en gartner, der lå lige over for, hvor vi boede, der hvor opkørslen til Lyngbyvej er nu. Der dyrkede de champignon og klippede og bundtede birk og bøg. Ind imellem var han også chauffør, så Johnny tjente meget godt.

Når Per blev syg, tog min svigermor ham med i rulleforretningen, så jeg ikke mistede penge ved at blive hjemme, for vi fik jo ikke løn under fravær.

Per havde fået en stor 3-hjulet cykel, som han kørte på i gården. Da hændte det tit, at han stod og kaldte på sin farfar, som straks kom til vinduet på anden sal. Så sagde Per: "Mig vil ha' noget i spanden", så satte farfar en snor i spanden, lagde nogle godter i den, og sendte den ned til Per. Jo, de var meget glade for ham.

Søndag morgen kl. 8. bankede min svigerfar altid på vinduet til vores soveværelse, så havde han været til bageren, og så ville de gerne havde Per med op til morgenmad, for som de sagde: I vil jo gerne sove lidt længe. For det meste fik de også rent tøj med op, for så kunne de tage Per med på tur.

Endnu en familieførøgelse

I 1959 fik vi Bent. Denne gang på fødeklínik på Jægersborgvej i Lyngby. Johnny blev også denne gang sendt hjem. Men jeg fik en indsprøjtning, så mine veer stoppede, for som jordemoderen sagde, hun havde haft så travlt hele dagen, så nu ville hun godt havde noget søvn. Der lå jeg så alene på en stue hele natten.

Om morgenen kom hun så igen og gav mig en indsprøjtning for at få gang i veerne, og så gik det stærkt. Klinikken var et dejligt sted, hvor man blev passet og plejet, og hvor de kun tog børnene ud om natten.

Hjemme blev der hver dag kogt bleer og sengetøj i køkkenet i en stor gryde, der var beregnet til tøj. Der var ikke noget, der hed engangsbleer dengang.

En gang om måneden havde man vasketur i kælderen. Det foregik på den måde, at man om aftenen lagde tøjet i blød i en stor balje med soda i, for at trække noget af snavset ud af tøjet. Næste dag vred man tøjet op i hænderne, og kom det op i en gruekedel, der dog var med gas; man lagde først nogle mønter i en gasmåler, for at kunne bruge den. Når det så var kogt godt igennem, tog man en vaskepind, hev noget af tøjet op i en stor balje med et vaskebræt i, og så begyndte man at skrubbe tøjet rent; derefter komme tøjet over i en anden balje med rent koldt vand, og lade vandslangen løbe, så tøjet blev skyllet godt igennem. Da det var gjort, vred man alt tøjet i hænderne så meget man kunne – det var koldt om vinteren.

Om vinteren slæbte jeg baljen op på loftet, så det kunne hænge der, til det var tørt. Mænd hjalp ikke til med sådan noget dengang, så det var meget hårdt.

I de første år, vi boede på Vangedevej, kom der ofte gårdmusikanter. Det var meget hyggeligt, de spillede på harmonika, violin og sav, og der blev smidt penge ud af vinduerne til dem. Pengene var pakket ind i avispapir. Det blev senere forbudt at spille i gårdene, det var meget ærgerligt, for det var jo hyggeligt.

Mine svigerforældre var de første, der fik fjernsyn, så hver aften var vi oppe og se TV hos dem. Der var kun en times udsendelse.

Da vi boede i stuen og mine svigerforældre på anden sal, havde vi et banke-signal til hinanden. Det foregik på den måde, at vi tog en kniv og slog på vandrøret, så åbnede vi køkkendøren, og enten var det os eller mine svigerforældre, der sagde, at nu var der kaffe. På den måde kunne vi kommunikere sammen.

Køleskab havde vi ikke, vi havde spisekammer, hvor vi satte vores mad ind. Men vi havde en form for taburet med et låg, nede i den kunne vi lægge et stykke af en krystal-isstang, så vi kunne holde mælken kold. Isen kunne holde 1-2 dage, så måtte vi hen i mejeriet og købe en ny stang.

I 1964 kom Margit til på en helt ny klinik, som lå på Rådhusvej i Charlottenlund, men der måtte mændene heller ikke være med ved fødslen. Johnny ringede til klinikken kl. halv fem om morgenen, og fik at vide, at han bare kunne komme, for det var overstået. Her måtte man selv vaske sine nyfødte, og have dem inde hos sig.

Mine svigerforældre flyttede og vi fik mulighed for at overtage deres lejlighed på anden sal. Det var rigtigt lækkert at få mere plads, når vi nu var to voksne og tre børn.

Tilbage på arbejde

Jeg begyndte på Nordisk Insulin Laboratorium, som det hed dengang, i 1967 og var så heldig at få en arbejdstid fra kl. 12 til kl. 16. Det var dejligt, for så kunne jeg have god tid til at sende børnene i skole og børnehave, derefter kunne jeg gøre rent, og købe ind til aftensmaden.

Jeg blev meget glad for mit arbejde på Insulinen, jeg startede med at kontrollere blodtypekort, og senere blev jeg betroet til at pakke dem på maskine.

Jeg blev forgiftet

Jeg var på Nordisk Insulin blevet sat til at standse blodtypekort ud. Det var en meget larmende maskine, og man skulle rense den med tetraklor efter

brug, det var et meget farligt stof – viste det sig. Jeg begyndte at blive svimmel engang imellem. Så kom jeg til undersøgelse på arbejdsklinikken inde på Rigshospitalet, men jeg havde heldigvis ikke fået nogen giftskader.

Der blev så sat udsugning op over maskinen.

For at undgå flere giftstoffer gik jeg over til min personalechef, og spurgte, om der ikke var et ledigt job et eller andet sted i firmaet. Det var der ikke på nuværende tidspunkt, sagde hun, men jeg blev da skrevet op.

Mit livs bedste job

Den 4. februar 1979 fik jeg tilbudt arbejde på Domus Hagedorn. Det blev min bedste tid i hele mit arbejdsliv.

Jeg havde job som værtindefunktion og skulle stå for fabrikens gæstehus, hvor der var værelser og en stor spisesal. Her har jeg gennem årene haft en meget afvekslende hverdag, hvor jeg har mødt mange mennesker fra hele verden som gæstede fabrikken og stået for store middage om aftenen.

Der var naturligvis mere personale på ved de store selskaber og når der var fuldt hus med gæster, men i det daglige var det mit ansvar at holde huset kørende.

Jeg elskede det hus fra første dag alle de oplevelser jeg havde, alt det jeg fik lov til. Ja, at være selvstændig, sætte mit præg på huset, oplevelserne med de udenlandske gæster, madlavning til møderne.

Johnny nærmede sig de 60 år, og besluttede at gå på efterløn. Han begyndte at komme på Brogårdshøj centret. Jeg var glad for mit arbejde på Domus, så der fulgte en rolig tid.

Laila i biblioteket i Domus Hagedorn

Dagligstuen i Domus Hagedorn

Foto af Johnny på scenen til Brogårdshøj Revy 2000 "Den gyldne Ged" – han var rigtig god til John Mogenssange. Til højre er det Laila som "frelserpige"

På efterløn

Jeg besluttede, at jeg ville gå på efterløn i 1994. Så den dag jeg blev 60 år stoppede jeg mit arbejdsliv efter at havde været på Novo i 27 år. Det var et par år efter de var blevet fusioneret. Arbejdsopgaverne blev ændret, så jeg ikke fik lov til at være så selvstændig.

Det var svært at vænne sig til efter så mange år, så det var lige det rette tidspunkt at stoppe.

Jeg meldte mig også på Brogårdshøj. Der var flere aktiviteter, vi kunne gå til. Johnny spillede billard, hvor de havde turneringer. Vi syede, gjorde gymnastik, og vi havde fester en gang om måneden, det var også for beboerne. Jeg endte med at blive formand for medlemmerne.

Vi var også flere, der hvert år satte en revy op. Min bror Mogens var primusmotor og min ældste bror var også med. Der var mange fra Vangede med og det blev vist for vangedeborgere. Det var virkelig sjovt at være med til.

Derudover blev der tid til engelsk, svømning, Edb, partiet, og – ikke at forglemme – banko. Der var tid til at pleje veninder og venner – og så pas-sede vi børnebørn med stor glæde.

Det var dejligt at have haft muligheden for at komme på Brogårdshøj, for jeg dur ikke til at sidde derhjemme og trille tommelfingre. Men aktiviteterne på Brogårdshøj ændrede sig, så jeg valgte at stoppe.

Johnny fortsatte på Brogårdshøj. Han fik en elscooter, så han kunne transportere sig derhen. Desværre var hans demenssygdom begyndt, så det var for farligt at sende ham ud i trafikken med scooteren, for han kørte lige ud på vejen uden at se sig for, så han måtte også stoppe på Brogårdshøj. Han prøvede at komme på Tværbommen, men der gik han fra.

Da Café Caféen startede op i 2013, var jeg med helt fra starten – fra første opstartsmøde. Jeg var klar over med det samme, at det var noget for mig. Caféen har givet mig nye venskaber. Men det har også givet mig ny kontakt til gamle kammerater. Min gamle dansepartner er onkel til en anden fra caféen. Så vi fik sat et møde i stand, hvor vi rigtig fik snakket ‘gamle dage’.

Jeg er i caféen to dage om ugen; det synes jeg er dejligt.

Johnny på plejehjem

Jeg synes, at det var hæsligt at skulle tage beslutningen om at sende Johnny på plejehjem. Det er jo en sygdom, der rammer hele familien. Det er svært at se ens mand forsvinde på den måde: jeg havde håbet på at kunne have ham derhjemme. Men han kunne jo stå op flere gange om aftenen efter han havde været gået i seng, fordi han troede det var morgen. Han kunne også finde på at gå hjemmefra – både her hvor vi boede sammen og da han kom på plejehjem; da måtte de ringe til politiet, fordi han var gået derfra. Men mennesker omkring mig sagde, at jeg var lige ved at bukke under – og det var jeg. Så desværre måtte Johnny på plejehjem.

Vi fejrede vores krondiamantbryllup, den 6. september 2017 med en reception på Nymosehave. Her havde vi hele vores skønne familie og venner. På plejehjemmet havde de lavet en æresport rundt om Johnnys dør.

Som regel lå han jo bare og kiggede op i loftet, men den dag havde de sat ham i en kørestol, og han smilede og var så glad; det var så skønt for mig at opleve det. Og så fik vi lov til at holde en reception for alle vores familiedlemmer, det var stort.

Laila og Johnny til deres krondiamantbryllup på plejehjemmet

Mit liv

Johnny og jeg nåede at være gift i 65 år og fik en dejlig familie med børn, svigerbørn, børnebørn og oldebørn. Vi har været meget glade for hinanden i vores ægteskab med de opture og nedture der kommer.

Når jeg kigger på billeder, kan jeg se at Johnny på billederne sidder og kigger op på mig med glade øjne – det var egentlig så sødt. Det var trygt og rart.

Jeg har boet i Vangede størstedelen af mit liv, og det meste af tiden på Brogårdsvej. Jeg har en tryghed i Vangede og jeg vil ikke herfra. Jeg er glad for min lejlighed, hvor jeg har udsigt til Charlottesklubben. Jeg frygter når lejlighederne skal renoveres, og vi skal flyttes til Stolpehøj, men jeg prøver at se lyst på fremtiden og ikke lade det gå mig på.

Laila i caféen

Vangede Avis

12. oktober 2024